

ГОЛОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

11/10-1733

18.05.2018

Прем'єр-міністру України

ГРОЙСМАНУ В.Б.

Шановний Володимире Борисовичу!

Надсилаємо адресований Вам депутатський запит народного депутата України Льовочкіна С. В., оголошений на засіданні Верховної Ради України 18 травня 2018 року, для розгляду і надання відповіді автору запиту і Голові Верховної Ради України у встановлений чинним законодавством 15-денний термін.

Додаток: депутатський запит на 3 арк. у 1 прим.

З повагою

А. ПАРУБІЙ

НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ

N171 / 1 - 12

від "17" травня 2018 року

Прем'єр-міністру України
В.Б. ГРОЙСМАНУ

ДЕПУТАТСЬКИЙ ЗАПИТ

Щодо загострення кризових тенденцій у науковій галузі

Наприкінці минулого року в депутатському запиті до Уряду мною були підкреслені негативні наслідки поглиблення кризи у науковій сфері України для її подальшого стабільного розвитку. Однак у відповідь від Міністерства освіти і науки України була отримана формальна відповідь, що не містила жодних конкретних кроків, які б відомство планувало здійснити з метою виправлення стану справ. Тим часом, ситуація у науковій сфері продовжує погіршуватись.

Зокрема, це стосується прискореного згортання фінансування наукової діяльності з усіх джерел, про що свідчить зменшення питомої ваги відповідних видатків у ВВП. Якщо протягом 2010-2013 рр. цей показник практично не змінився, трохи знизившись за цей період з 0,75% до 0,70% ВВП, то з 2014 по 2017 рр. фінансування скоротилось більш як на третину: 0,6% ВВП у 2014 році, 0,55% - у 2015 році, 0,48% - у 2016 році, 0,45% - у 2017 році.

Подібна негативна динаміка провокує консервування технологічної відсталості та низької продуктивності праці в Україні, прирікаючи її на поглиблення розриву в розвитку з країнами Центральної та Східної Європи. Для порівняння, за даними ОЕСР, в 2016 р фінансування НДДКР з усіх джерел по країнах ЄС-28 становило 1,94% ВВП, в т.ч. в Чехії - 1,68%, Естонії - 1,28%, Угорщині - 1,21%, Польщі - 1%, Словаччині - 0,79%.

Падають в реальному вираженні обсяги бюджетної підтримки науки. Інфляція за період 2014 рік – квітень 2018 року становила + 138,9%, в той час як темпи зростання більшості статей бюджетного фінансування наукової діяльності за той же період були в 1,7-8 рази нижче.

Україна стрімко втрачає наукові кадри, продовжують закриватися наукові установи. З 2014 по 2017 роки кількість людей, які займаються науковою діяльністю, скоротилась на 39,3%, а дослідників - майже в 2 рази. Показник кількості виконавців наукових досліджень і розробок на 1000 осіб зайнятого населення в Україні зменшився з 9,5 осіб у 2010 році до 6 в 2016 році, тоді як в країнах ЄС цей показник становить понад 19.

Одночасно з вибуттям старих наукових кадрів триває деградація системи підготовки нових. Реальні обсяги фінансування Малої академії наук України та закладів позашкільної освіти в 2018 році зменшились в порівнянні з 2013 роком майже на 83%, підвищення кваліфікації кадрів з пріоритетних напрямів науки і підготовки до державної атестації в системі Національної академії наук України - майже на 70%.

Якщо протягом 1991-2005 років кількість наукових установ й організацій зросла на 12,4% і досягла 1510, то в наступні 10 років - скоротилась на 35% до 978.

Українські вчені отримують жебрацькі в порівнянні зі своїми закордонними колегами зарплати, які до того ж виплачуються невчасно та в неповному розмірі. Рівень зарплат в сфері професійної, наукової і технічної діяльності в Україні в 2018 році склав 393 дол. США, в тому числі по персоналу, що займається науковими дослідженнями і розробками, - 326 дол. США. Для порівняння доктор наук в Чехії одержує 1 800 дол. США, в Польщі - 2 800 дол. США, в Китаї - 3 100 дол. США.

За останні 4 роки зарплати українських вчених і дослідників номінально зросли в національній валюті в 2 рази. Однак в доларовому еквіваленті вони впали майже на третину. Заборгованість по зарплаті в сфері професійної, наукової і технічної діяльності на 1 квітня 2018 року сягнула майже 116 млн. грн. та збільшилась лише за один квартал на 8%.

Так звана «пенсійна реформа» Уряду призвела до суттєвого зниження соціальної захищеності наукових кадрів, оскільки нею скасована можливість оформлення «наукової пенсії». Раніше вона становила 60% від зарплати вчених та дослідників і була для них певним стимулом продовжувати наукову діяльність, не зважаючи на низький рівень зарплати та його зменшення в реальному вираженні. До того ж, Уряд виключив тих, хто раніше вийшов на «наукову пенсію», з процесу «осучаснення» у разі, якщо її розмір є вищим за розрахований за загальними правилами.

Враховуючи зазначені кризові тенденції у науковій сфері, в липні 2017 року Верховна Рада затвердила Рекомендації парламентських слухань «Про стан та проблеми фінансування освіти і науки в Україні», що містили низку завдань для Уряду, більшість з яких досі лишаються нереалізованими.

Зокрема, законами України про державний бюджет у 2017 та 2018 роках не затверджений відсоток ВВП, який спрямовується на наукову і науково-технічну діяльність, що не відповідає нормам профільного Закону. Також Кабінетом міністрів проігнорована рекомендація парламентських слухань забезпечити в 2017 році фінансування науково-технічної сфери в обсязі хоча б 0,5% ВВП.

Всупереч Рекомендаціям, фінансування наукових установ, перш за все академічних, продовжує здійснюватись за залишковим принципом та не покриває навіть витрати на заробітну плату й оплату комунальних послуг, не кажучи вже про розвиток матеріально-технічної бази, перспективні дослідження на високотехнологічних напрямках.

Уряд не запропонував жодних фінансових, податкових, кредитних стимулів для розширення наукових досліджень та інноваційної діяльності, залучення коштів приватних підприємств на проведення наукових досліджень і розробок.

Кабінет міністрів проігнорував звернення законодавців щодо необхідності розробки урядовцями Стратегії розвитку освіти і науки на 10-15 років та відповідних законів. Також відсутня реакція Уряду на рекомендації Парламенту проаналізувати можливість розмороження частини актуальних державних цільових програм, що мають наукове значення, а також усунення обмежень, що стримують наукову діяльність.

Враховуючи вищезазначене, керуючись статтею 15 Закону України «Про статус народного депутата України» вимагаю невідкладно вжити системних заходів, спрямованих на розв'язання проблем деградації вітчизняної наукової галузі. Про результати вжитих заходів прошу поінформувати мене у встановлений законодавством термін.

З повагою
Народний депутат України

С. Льовочкін
Косв. а 17